

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 4 maja 2023 r.

Pozycja 143

POSTANOWIENIE

z dnia 21 sierpnia 2017 r.

Sygn. akt Ts 87/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Grzegorz Jędrejek,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej W.Z. w sprawie zgodności:

art. 40 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 1037, ze zm.)
z art. 32 i art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 18 kwietnia 2017 r. (data nadania) W.Z. (dalej: skarżący) wystąpił o stwierdzenie, że art. 40 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 1037, ze zm.; dalej: ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym) jest niezgodny z art. 32 i art. 67 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została sformułowana w oparciu o następującą sprawę. W decyzjach z dnia 22 i 26 stycznia 2016 r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w G. (dalej: organ emerytalny) dokonał rocznego rozliczenia emerytury przysługującej skarżącemu w związku z osiągniętymi przez niego przychodami w 2013 r. i 2014 r. Organ emerytalny stwierdził, że skarżący przekroczył niższą kwotę graniczną ustaloną dla tych lat. Osiągnięte przez niego przychody uzasadniały zmniejszenie łącznej kwoty świadczeń o kwotę wskazaną w decyzjach. W odwołaniu od decyzji organu emerytalnego skarżący wniósł o ich zmianę i ustalenie, że osiągnięte przez niego przychody nie powodowały zmniejszenia kwot wypłacanych świadczeń emerytalnych w 2013 r. i 2014 r., ponieważ w jego przypadku znajduje zastosowanie art. 40 ust. 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym. Wyrokiem z dnia 10 maja 2016 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w G. – VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (dalej: Sąd Okręgowy w G.) oddalił odwołania skarżącego od obu decyzji, wskazawszy, że podstawa wymiaru świadczenia emerytalnego skarżącego, bez uwzględnienia podwyższenia z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą, wynosi 66%, a nie – jak stanowi art. 40 ust. 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym – 75%. W apelacji od powyższego wyroku skarżący zarzucił m.in. naruszenie art. 103 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emerytu-

rach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2016 r. poz. 887, ze zm.; dalej: ustawa o emeryturach z FUS) w związku z art. 11 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym przez jego błędne niezastosowanie; art. 40 ust. 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym przez jego niewłaściwą wykładnię, a także art. 40 ust. 1 i 3 tej ustawy przez jego błędne zastosowanie. Wyrokiem z dnia 9 grudnia 2016 r. (sygn. akt [...]) Sąd Apelacyjny – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. (dalej: Sąd Apelacyjny w G.) zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w G. w części dotyczącej obowiązku zapłaty przez skarżącego odsetek. W pozostałym zakresie apelację skarżącego oddalił.

Naruszenie zasady równości i zakazu dyskryminacji w zakresie prawa do zabezpieczenia społecznego skarżący upatruje w zróżnicowaniu sytuacji prawnej emerytów „z systemu powszechnego i emerytowanych żołnierzy zawodowych”. Skarżący twierdzi, że powinni być traktowani tak, jak każdy emeryt, który osiągnął pełny wiek emerytalny.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: ustawa o TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna, a także gdy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 59 ust. 1 pkt 2-4 ustawy o TK.

W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji skargę konstytucyjną może wnieść „każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone”. W związku z tym art. 53 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK stanowi, że skarga konstytucyjna musi zawierać „wskazanie która konstytucyjna wolność lub prawo skarżącego, i w jaki sposób – zdaniem skarżącego – zostały naruszone”.

Skarżący zakwestionował art. 40 ust. 1, 3 i 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym. Przepisy te mają następujące brzmienie: „W razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, emerytura lub renta inwalidzka ulega zmniejszeniu na zasadach określonych w przepisach art. 104 ust. 1a-6, ust. 8 pkt 1 i 2 oraz ust. 9 i 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie więcej jednak niż o 25% wysokości tej emerytury lub renty inwalidzkiej, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3”; „W razie osiągnięcia przychodu, określonego w ust. 1, w kwocie przekraczającej 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, kwota emerytury lub renty inwalidzkiej ulega zmniejszeniu o 25% jej wysokości”; „Przepisów ust. 1 i 3 nie stosuje się wobec osób, których emerytura stanowi 75% podstawy jej wymiaru bez uwzględnienia podwyższenia z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą oraz wobec osób pobierających rentę inwalidzką z tytułu inwalidztwa powstałego wskutek wypadku pozostającego w związku ze służbą lub wskutek choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami bądź warunkami służby, z tytułu których przysługują świadczenia odszkodowawcze”.

Zdaniem skarżącego przepisy te nierówno traktują emerytów „z systemu powszechnego i emerytowanych żołnierzy zawodowych” w zakresie prawa do zabezpieczenia społecznego (art. 32 w związku z art. 67 ust. 1 Konstytucji).

Zgodnie z art. 67 ust. 1 Konstytucji, obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa.

W orzecznictwie Trybunału podkreśla się, że treścią prawa do zabezpieczenia społecznego jest zagwarantowanie obywatelowi odpowiedniego poziomu życia w warunkach obniżonej zdolności zarobkowania, spowodowanej niezdolnością do pracy (zob. wyroki TK z dnia: 12 lutego 2008 r., SK 82/06, OTK ZU nr 1/A/2008, poz. 3; 7 lutego 2006 r., SK 45/04, OTK ZU nr 2/A/2006, poz. 15; 11 grudnia 2006 r., SK 15/06, OTK ZU nr 11/A/2006, poz. 170 oraz 11 lipca 2013 r., SK 16/12, OTK ZU nr 6/A/2013, poz. 75, zob. też L. Garlicki, teza 7 do art. 67, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Komentarz*, Wydawnictwo Sejmowe 1999-2007). Artykuł 67 ust. 1 Konstytucji stanowi podstawę rozróżnienia – po pierwsze, minimalnego zakresu prawa do zabezpieczenia społecznego, odpowiadającego konstytucyjnej istocie tego prawa, który to zakres ustawodawca ma zagwarantować, oraz – po drugie, sfery uprawnień zagwarantowanych przez ustawę i wykraczających poza konstytucyjną istotę rozważanego prawa (zob. wyroki TK z dnia: 29 kwietnia 2008 r., P 38/06, OTK ZU nr 3/A/2008, poz. 46; 11 grudnia 2006 r., SK 15/06 oraz 1 kwietnia 2008 r., SK 96/06, OTK ZU nr 3/A/2008, poz. 40). Zakres ochrony konstytucyjnej dotyczy zatem „minimalnego standardu wymagań” (zob. wyrok TK z dnia 24 października 2005 r., P 13/04, OTK ZU nr 9/A/2005, poz. 102); w pozostałym zakresie mamy zaś do czynienia ze sferą objętą swobodą przysługującą organom władzy ustawodawczej, której kontrola nie mieści się w kompetencjach Trybunału Konstytucyjnego. Nie budzi wątpliwości, że dokonywane poza zakresem „minimum” uregulowania form i zasad realizacji prawa do zabezpieczenia społecznego powinny być najbardziej optymalne z punktu widzenia potrzeb obywateli i wymogów rozwoju gospodarczego kraju. Jednakże ocena celowości i trafności przyjętych rozwiązań wykracza poza zakres kompetencji sądownictwa konstytucyjnego (zob. wyroki TK z dnia: 12 września 2000 r., K 1/00, OTK ZU nr 6/2000, poz. 185 oraz 4 grudnia 2000 r., K 9/00, OTK ZU nr 8/2000, poz. 294).

Z orzecznictwa Trybunału wynika, że świadczeniami z zakresu zabezpieczenia społecznego, które ze swej istoty przynależą do minimalnego zakresu zabezpieczenia społecznego, podlegającego konstytucyjnej ochronie są: emerytura (zob. wyrok TK z dnia 12 lutego 2008 r., SK 82/06, OTK ZU nr 1/A/2008, poz. 3); waloryzacja świadczeń emerytalnych (zob. wyroki TK z dnia 1 kwietnia 2008 r., SK 96/06, OTK ZU nr 3/A/2008, poz. 40 oraz 20 grudnia 1999 r., K 4/99, OTK ZU nr 7/1999, poz. 165) oraz – pośrednio – prawo do renty (zob. wyrok TK z dnia 29 kwietnia 2008 r., P 38/06, OTK ZU nr 3/A/2008, poz. 46). Za nienależące do istoty prawa do zabezpieczenia społecznego Trybunał uznał natomiast prawo do świadczeń emerytalno-rentowych w ramach systemu „mundurowego” (zob. wyrok TK z dnia 29 kwietnia 2008 r., P 38/06), jak również uprawnienie do wcześniejszej emerytury z tytułu opieki nad dzieckiem (zob. wyrok TK z dnia 4 stycznia 2000 r., K 18/99, OTK ZU nr 1/2000, poz. 1). Jak stwierdził Trybunał w sprawie o sygn. P 38/06 (której przedmiotem była m.in. zgodność art. 10 ustawy o zaopatrzeniu służb mundurowych – w brzmieniu obowiązującym przed 10 czerwca 2007 r. – z art. 67 Konstytucji), o naruszeniu konstytucyjnego prawa do zaopatrzenia emerytalnego, określonego w art. 67 ust. 1 Konstytucji, można byłoby mówić jedynie w sytuacji, w której były funkcjonariusz, pozbawiony prawa do emerytury policyjnej na podstawie art. 10 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym służb mundurowych, w brzmieniu obowiązującym przed 11 czerwca 2007 r., byłby również pozbawiony możliwości uzyskania emerytury na zasadach ogólnych, unormowanych w ustawie o emeryturach z FUS albo gdyby obowiązujące przepisy nie stwarzały możliwości uwzględnienia okresu służby w Policji lub w innych formacjach mundurowych przy określaniu prawa do emerytury na podstawie tych przepisów. Gdy nie występuje natomiast żaden ze wskazanych powyżej przypadków, wówczas nie dochodzi do naruszenia istoty prawa do zabezpieczenia społecznego.

Skarżący ma ustalone prawo do emerytury na podstawie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym. Z kolei z powyższego wynika, że na gruncie art. 67 ust. 1 Konstytucji nie ma pod-

staw do tego, by – podejmując pracę – mógł żądać niezmienności przyznanego świadczenia emerytalnego. Takie prawo nie należy bowiem do chronionego konstytucyjnie „minimum”.

W tym kontekście bezprzedmiotowe staje się rozważanie zasadności zarzutu naruszenia art. 32 Konstytucji. Zgodnie z dotychczasową linią orzeczniczą Trybunału, ten przepis ustawy zasadniczej może być podstawą skargi tylko wtedy, gdy skarżący powiąże go z konstytucyjnym prawem o charakterze podmiotowym (zob. postanowienie pełnego składu TK z dnia 24 października 2001 r., SK 10/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 225), czego – jak ustalono – skarżący w analizowanej sprawie nie uczynił.

Mając powyższe na względzie Trybunał stwierdza, że skarżący nie wskazał naruszonych praw, a w konsekwencji nie określił sposobu ich naruszenia. Rozpatrywana skarga nie spełnia zatem podstawowego warunku określonego w art. 79 ust. 1 Konstytucji, doprecyzowanego w art. 53 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK, a w konsekwencji wydanie merytorycznego orzeczenia jest niedopuszczalne.

Wskazana okoliczność – jest zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 1 w związku z art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK – podstawą odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał postanowił jak na wstępie.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 ustawy o TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.